

Prima instanță: A. Sandu

Instanța de apel: N. Vascan, V. Negru, A. Bostan

DECIZIE

14 septembrie 2016

mun. Chișinău

Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit
al Curții Supreme de Justiție

în componență:

Președintele ședinței, judecătorul

Judecătorii

Valeriu Doagă,

Iuliana Oprea, Ala Cobăneanu,

Oleg Sternioală, Galina Stratulat

examinând recursul declarat de Popa Cristina,
în pricina civilă la cererea de chemare în judecată înaintată de Popa
Cristina împotriva lui Batereanu Andrei cu privire la încasarea datoriei, dobânzii
de întârziere și a cheltuielilor de judecată,

împotriva deciziei Curții de Apel Chișinău din 24 februarie 2016, prin
care apelul declarat de Popa Cristina a fost respins și menținută hotărîrea
Judecătoriei Ialoveni din 12 mai 2015,

c o n s t a t ă

La 26 noiembrie 2014 Popa Cristina a înaintat o cerere de chemare în
judecată împotriva lui Batereanu Andrei, prin care a solicitat instanței încasarea
datoriei, dobânzii de întârziere și a cheltuielilor de judecată.

În motivarea acțiunii depuse, reclamanta Popa Cristina a indicat că în
baza recipisei din 30 ianuarie 2014 i-a împrumutat lui Batereanu Andrei suma
de 6000 euro.

Astfel, acesta urma să-i restituie timp de un, an (pînă la data de 29
ianuarie 2015), eşalonat, a câte 500 euro lunar. Pînă în prezent însă datoria nu a
fost restituită.

La 17 noiembrie 2014, datoria nerambursată constituia 6000 euro. Invocă
că toate încercările de a soluționa conflictul pe cale amiabilă sunt neglijate de
către pîrît. Mai mult, acesta intenționat se eschivează de la executarea
obligațiilor asumate.

Indică reclamanta că în acest sens a expediat o pretenție în adresa lui
Batereanu Andrei, însă aceasta a fost lăsată fără examinare.

Cere reclamanta a încasa de la Batereanu Andrei în beneficiul său datoria
în mărime de 6000 euro, conform recipisei din 30 ianuarie 2014, a dobânzii de
întârziere de 380,88 euro și a cheltuielilor de judecată rezultate din plata taxei
de stat de 3438 lei.

Prin hotărîrea Judecătorei Iaoveni din 12 mai 2015, s-a respins ca neîntemeiată cererea de chemare în judecată înaintată de Popa Cristina împotriva lui Batereanu Andrei cu privire la încasarea de la Batereanu Andrei a datoriei de 6000 Euro, conform recipisei din 30 ianuarie 2014, a dobînzii de întârziere de 380,88 Euro și a cheltuielilor de judecată rezultate din plata taxei de stat de 3438 lei.

Prin decizia Curții de Apel Chișinău din 24 februarie 2016 s-a respins apelul declarat de Popa Cristina și s-a menținut hotărîrea Judecătorei Iaoveni din 12 mai 2015.

La 23 mai 2016 Popa Cristina a declarat recurs împotriva deciziei instanței de apel, solicitînd casarea hotărîrilor judecătorești cu emiterea unei noi hotărîri de admitere integrală a acțiunii.

În motivarea recursului invocă recurenta că decizia instanței de apel este ilegală și neîntemeiată, instanța ierarhic inferioară încălcînd și aplicînd eronat normele de drept material și procedural.

Reiterează Popa Cristina că instanța nu a constatat și elucidat pe deplin circumstanțele cauzei, concluziile instanței fiind în contradicție cu circumstanțele pricinii.

Mai mult susține că instanța de apel nu a menționat care sunt acele exigențe legale cărora nu le corespunde recipisa din 30 ianuarie 2014.

Or, recipisa din 30 ianuarie 2014, corespunde cerințelor cu privire la forma actului juridic prevăzută de art. 210 Cod civil, fiind încheiat în formă scrisă, semnat de persoana care a împrumutat, conținînd informații despre părțile contractului de împrumut, suma împrumutului, precum și despre termenul acestuia.

Mai mult, în condițiile în care Batereanu Andrei a recunoscut autenticitatea înscrisului din recipisa întocmită încă la 30 ianuarie 2014, rezultă că acesta cunoștea despre existența acesteia încă la data întocmirii.

Precizează recurentul că instanța de apel contrar art. 130 CPC și 139 CPC a apreciat arbitrar toate probele prezentate, fără a indica în hotărîre motivele aditerii unor probe și respingerea altora.

Cu referire la concluziile instanței de apel, precum că recipisa din 30 ianuarie 2014 a fost întocmită ca urmare a abuzurilor, stării de vulnerabilitate și șantaj, susține Popa Cristina că instanței nu i-au fost prezentate careva probe în acest sens.

Or, în condițiile în care Batereanu Andrei susține că recipisa a fost scrisă în circumstanțele enunțate, acesta nu a reacționat în nici un mod, prin sesizarea organului de poliție sau, adresarea în instanța de judecată, negînd recepționarea împrumutului, doar după adresarea sa în instanța de judecată pentru recuperarea sumei acordate cu titlu de împrumut.

Studiind materialele dosarului, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție consideră recursul declarat de Popa Cristina întemeiat și care urmează a fi admis, casată decizia instanței de apel și hotărîrea primei instanțe, cu pronunțarea unei noi hotărîri prin care acțiunea să fie admisă integral.

În conformitate cu art. 445 alin. (1) lit. b) CPC, instanța, după ce judecă

recursul, este în drept să admită recursul și să caseze integral sau parțial decizia instanței de apel și hotărîrea primei instanțe, pronunțînd o nouă hotărîre.

Conform prevederilor art. 434 alin. (1) Cod de procedură civilă, recursul se declară în termen de 2 luni de la data comunicării hotărîrii sau a deciziei integrale.

Examinând înscrisurile anexate la dosar, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție reține că decizia instanței de apel a fost pronunțată la 24 februarie 2016 și expediată în adresa participanților la proces, fără a se indica însă la ce dată (f.d. 121).

La fel din materialele pricinii nu rezultă la ce dată Popa Cristina a făcut cunoștință cu decizia contestată.

Astfel, recursul declarat de Popa Cristina la 23 mai 2016, se consideră depus în termen. (f.d. 125 – 131).

Analizînd circumstanțele faptice ale cauzei și actele anexate la materialele dosarului, instanța de recurs reține că potrivit înscrisului datat cu 30 ianuarie 2014, Batereanu Andrei a luat cu împrumut de la recurenta Popa Cristina suma de 6 000 euro, pentru ce împrumutul Batereanu Andrei a și semnat, (f.d.6).

Conform înscrisului respectiv Batereanu Andrei urma să-i restituie Cristinei Popa timp de un an (pînă la data de 29 ianuarie 2015), eșalonat, a cîte 500 euro lunar. Pînă în prezent însă datoria nu a fost restituită.

În vederea stingerii datoriei, la 21 octombrie 2014 Popa Cristina a expediat o pretenție în adresa lui Batereanu Andrei, însă aceasta a fost lăsată fără examinare.

Astfel, la 26 noiembrie 2014 Popa Cristina a înaintat o cerere de chemare în judecată împotriva lui Batereanu Andrei, prin care a solicitat instanței încasarea datoriei, dobânzii de întîrziere și a cheltuielilor de judecată.

Instanțele ierarhic inferioare au emis hotărîrile respective.

În baza dispoziției art. 195 Cod civil, actul juridic civil este manifestarea de către persoane fizice și juridice a voinței îndreptate spre nașterea, modificarea sau stingerea drepturilor și obligațiilor civile.

Articolul 867 alin. (1) Cod civil, prin contractul de împrumut o parte (împrumutător) se obligă să dea în proprietate celeilalte părți (împrumutatul) bani sau alte bunuri fungibile, iar aceasta se obligă să restituie banii în aceeași sumă sau bunuri de același gen, calitate și cantitate la expirarea termenului pentru care i-au fost date.

Conform dispoziției art. 199 alin. (1) Cod civil, consimțămînt este manifestarea, exteriorizată, de voință a persoanei de a încheia un act juridic.

Iar, în temeiul art. 201 Cod civil, actul juridic se consideră neîncheiat în cazul, în care esența consimțămîntului nu poate fi determinată cu certitudine nici din exprimarea exteriorizată și nici din alte circumstanțe ale încheierii sale.

Conform art. 871 alin. (1) Cod civil împrumutatul trebuie să restituie împrumutul în termenul și în modul stabilit în contract. Dacă nu au fost stabilite dobînzi, el are dreptul să restituie împrumutul și pînă la expirarea termenului.

În conformitate cu art. 572 alin. (1) și (2) Cod civil, temeiul executării rezidă în existența unei obligații.

Obligația trebuie executată în modul corespunzător, cu bună-credință, la locul și în momentul stabilit.

Conform prevederilor art. 217 alin (1) Cod civil, nulitatea absolută a actului juridic poate fi invocată de orice persoană care are un interes născut și actual. Instanța de judecată o invocă din oficiu.

În conformitate cu dispoziția art. 220 alin. (1) Cod civil, actul juridic sau clauza care contravin normelor imperative sînt nule dacă legea nu prevede altfel.

Astfel, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție consideră eronată soluția instanței de apel și a Judecătoriei Ialoveni privind aprecierea raportului juridic de împrumut între Batereanu Andrei și Popa Cristina drept un act juridic nul, invocînd lipsa semnăturii pe recipisa din 30 ianuarie 2014, a Cristinei Popa.

Or, din recipisa întocmită și semnată la 30 ianuarie 2014 (f.d. 6) și materialele pricinii cert s-a stabilit consimțămîntul valabil exprimat al lui Batereanu Andrei în vederea contractării împrumutului sus-indicat.

Mai mult, în acest context, instanța de recurs consideră necesar a remarca că în conformitate cu art. 118 alin. (1) CPC fiecare parte trebuie să dovedească circumstanțele pe care le invocă drept temei al pretențiilor și obiecțiilor sale dacă legea nu dispune altfel.

Or, intimatul Batereanu Andrei nu a probat faptul întocmirii recipisei sub constrângerea recurente Popa Cristina, acesta neinițiind careva acțiuni de informare a organelor de drept competente asupra întocmirii sub constrângere a recipisei și de anulare a acesteia, menționînd despre aceasta doar la momentul adresării Cristinei Popa în judecată pentru restituirea împrumutului.

În acest sens, sunt neîntemeiate concluziile instanței de apel privind aplicabilitatea, în speță, a art. 210, 211 CC, și anume a nulității absolute a actului juridic (în speță recipisă) ca urmare a nerespectării condiției de formă or, recipisa din 30 ianuarie 2014 conține toate elementele cerute de lege pentru atestarea faptului existenței relațiilor de împrumut, fiind încheiat în formă scrisă, semnat de persoana care a împrumutat, conținînd informații despre părțile contractului de împrumut (împrumutat Batereanu Andrei, posesor al buletinului de identitate B 01009064, cod personal 2005044012501, persoana care a dat cu titlu de împrumut Popa Cristina, buletin de identitate A 01130610, cod personal 2003035000276), despre suma concretă a împrumutului 6000 euro, precum și despre termenele de restituire a acestuia.

În acest context, instanța de recurs consideră necesar a remarca că codul civil nu conține reguli speciale cu privire la forma contractului de împrumut, urmînd să fie respectate regulile generale referitoare la forma convenției, adică prevederile art. 210, 211, Cod civil, conform cărora actele juridice dintre persoanele juridice, dintre persoanele juridice și persoanele fizice și dintre persoanele fizice se încheie în formă scrisă dacă valoarea obiectului actului juridic depășește 1000 de lei, iar în cazurile prevăzute de lege, indiferent de valoarea obiectului.

În această succesiune de idei, instanța de recurs reține că unul din elementele definatorii ale actului juridic civil este manifestarea de voință. Avînd

drept scop crearea, modificarea ori stingerea unor raporturi cu alte persoane, voința autorului actului juridic civil trebuie să fie manifestată, exteriorizată. Eficacitatea acestei voințe depinde de posibilitatea altor persoane de a lua cunoștință de ea. Prin manifestare, voința încetează de a mai fi un fenomen subiectiv, devenind un fapt social, o realitate obiectivă, iar terții pot lua cunoștință de conținutul ei și pot adopta o anumită conduită.

Manifestarea de voință trebuie să fie îndreptată spre producerea efectelor juridice: nașterea, modificarea sau stingerea drepturilor și obligațiilor civile.

Intenția de a produce efecte juridice este un element necesar al actului juridic civil, astfel încât aceste efecte nu se pot produce, conform legii, decât dacă o asemenea intenție a existat.

Or, din recipisa supra enunțată rezultă că atât Batereanu Andrei cât și Popa Cristina și-au manifestat voința la încheierea actului juridic, primul confirmând primirea banilor, ultima transmițând acești bani.

Mai mult decât atât, în condițiile în care Batereanu Andrei a recunoscut autenticitatea scrisului din recipisa întocmită la data de 30 ianuarie 2014, rezultă ca acesta cunoștea despre existența acesteia încă la data întocmirii, și respectiv primirii banilor de la Popa Cristina. Cu toate acestea, pînă la momentul adresării cu cerere de chemare în judecată, Batereanu Andrei nu a înaintat careva pretenții în privința acesteia, inclusiv că nu a primit banii.

Menționînd concluziile instanței de fond și a celei de apel, care cu referire la prevederile art. 221 alin. (1) Cod civil, indică că recipisa ar avea un caracter fictiv Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție menționează că recipisa din 30 ianuarie 2014 este distinctă, atît de relația precedentă de împrumut din 02 octombrie 2013, cît și de cauza penală pornită în privința lui Batereanu Andrei. Careva probe ce ar atesta contrariul nefiind prezentate.

Astfel, raportînd la caz prevederile enunțate, reieșind din constatările relatate și avînd în susținere dispozițiile art. 572 alin. (2) Cod civil care reglementează condițiile generale de executare a obligațiilor și statuează că obligația trebuie executată în modul corespunzător, cu bună-credință, la locul și în momentul stabilit Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție ajunge la concluzia temeiniciei acțiunii atît în partea încasării datoriei cît și a dobânzii de întîrziere.

În susținerea concluziei date, instanța de recurs reține prevederile art. 872 alin. (1) Cod civil, care expres prevede că în cazul în care împrumutatul nu restituie în termen împrumutul, împrumutătorul poate cere pentru întreaga sumă datorată o dobîndă de întîrziere în mărimea prevăzută de art. 619 Cod civil dacă legea sau contractul nu prevede altfel.

Aici se va remarca că dobînda poate fi solicitată de împrumutător în cazul neexecutării de către împrumutat a obligației de restituire a împrumutului, indiferent de faptul dacă dobînda a fost sau nu stipulată în contract, or, prin lipsa de folosință a unei sume de bani, creditorului i se provoacă un prejudiciu, în cazul nerambursării împrumutului în termen.

Potrivit art. 602 alin. (1) și (2) Cod civil, în cazul în care nu execută obligația, debitorul este ținut să-l despăgubească pe creditor pentru prejudiciul

cauzat astfel dacă nu dovedește că neexecutarea obligației nu-i este imputabilă.

Neexecutarea include orice încălcare a obligațiilor, inclusiv executarea necorespunzătoare sau tardivă.

Potrivit art. 619 alin. (1) Cod civil, obligațiilor pecuniare li se aplică dobânzi pe perioada întârzierii. Dobânda de întârziere reprezintă 5% peste rata dobânzii prevăzută la art.585 dacă legea sau contractul nu prevede altfel. Este admisă proba unui prejudiciu mai redus.

Așa cum se constată din materialele dosarului suma restantă constituie 6000 euro.

Reieșind din prevederile enunțate și având ca reper statistică privind ratele de dobândă la instrumentele de reglementare monetară ale Băncii Naționale a Moldovei pentru anul 2014, instanța de recurs constată că suma dobânzii de întârziere pentru perioada calculată, constituie 380,88 euro (f.d. 34).

Or, Batereanu Andrei având obligația restituirii datoriei la data limită indicată în reclamație, nu și-a executat această obligație în termenul stabilit, iar întârzierea în executarea obligațiilor pecuniare are drept consecință plata dobânzii de întârziere.

Totodată, cauzei din speță sunt relevante și prevederile art. 94 alin. (1) Cod de procedură civilă, care indică că instanța judecătorească obligă partea care a pierdut procesul să plătească, la cerere, părții care a avut câștig de cauză cheltuielile de judecată.

Conform art. 96 alin. (1) Cod de procedură civilă instanța judecătorească obligă partea care a pierdut procesul să compenseze părții care a avut câștig de cauză cheltuielile ei de asistență juridică, în măsura în care acestea au fost reale, necesare și rezonabile.

Cu referire la textul normelor de drept citate, instanța de recurs ține să menționeze că la depunerea cererii de recurs, Popa Cristina a solicitat compensarea tuturor cheltuielilor de judecată suportate la examinarea pricinii sub formă de taxă de stat, precum și a cheltuielilor pentru serviciile de asistență juridică acordate de avocat.

Iar, după cum rezultă din actele cauzei la depunerea cererii de chemare în judecată Popa Cristina a achitat taxa de stat în mărime de 3348 lei, fapt ce se confirmă prin ordinul de încasare a numerarului nr. 90209170 din 13 noiembrie 2014 (f.d. 16), la depunerea cererii de apel Popa Cristina a achitat taxa de stat în mărime de 2511 lei, fapt ce se confirmă prin ordinul de încasare a numerarului nr. 114012704 din 07 octombrie 2015 (f.d. 81), iar la depunerea cererii de recurs Popa Cristina a achitat taxa de stat în mărime de 1674 lei fapt ce se confirmă prin ordinul de încasare a numerarului nr.DEO5-J000 din 23 mai 2016 (f.d. 124) și suma de 2000 lei pentru serviciile de asistență juridică, ce se confirmă prin bonul de plată seria XL nr. 553271 din 01 octombrie 2015 (f.d. 93).

Astfel, raportând prevederile normelor citate la circumstanțele constatate, instanța de recurs apreciază drept întemeiate cerințele Cristinei Popa cu privire la compensarea cheltuielilor suportate în legătură cu examinarea pricinii în cauză și anume pentru achitarea taxelor de stat la depunerea cererilor de chemare în judecată, cererii de apel, cererii de recurs și achitării serviciilor de

asistență juridică, în sumă totală de 9533 lei, care urmează a fi încasați din contul lui Batereanu Andrei în beneficiul Cristinei Popa.

Avînd în vedere circumstanțele expuse, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție ajunge la concluzia că atît instanța de apel, cît și prima instanță au încălcat normele de drept material și procedural și au emis hotărîri ilegale și neîntemeiate, motiv pentru care admite recursul declarat de Popa Cristina, casează decizia Curții de Apel Chișinău din 24 februarie 2016 și hotărîrea Judecătorei Ialoveni din 12 mai 2015 și pronunță o nouă hotărîre prin care admite cererea cu privire la încasarea datoriei, dobînzii de întîrziere și a cheltuielilor de judecată.

În conformitate cu art. 445 alin.(1) lit. b) CPC, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție,

d e c i d e

Se admite recursul declarat de Popa Cristina.

Se casează decizia Curții de Apel Chișinău din 24 februarie 2016 și hotărîrea Judecătorei Ialoveni din 12 mai 2015, în pricina civilă la cererea de chemare în judecată înaintată de Popa Cristina împotriva lui Batereanu Andrei cu privire la încasarea datoriei, dobînzii de întîrziere și a cheltuielilor de judecată, cu pronunțarea unei noi hotărîri prin care:

Se admite cererea de chemare în judecată înaintată de Popa Cristina împotriva lui Batereanu Andrei cu privire la încasarea datoriei, dobînzii de întîrziere și a cheltuielilor de judecată.

Se încasează din contul lui Batereanu Andrei în beneficiul Cristinei Popa datoria în sumă de 6000 euro și dobînda de întîrziere în mărime de 380 euro, echivalentul în lei moldovenesti la momentul executării hotărîrii.

Se încasează din contul lui Batereanu Andrei în beneficiul Cristinei Popa suma de 9533 lei cu titlul de cheltuieli de judecată.

Decizia este irevocabilă din momentul emiterii.

Președintele ședinței,
judecătorul
Judecătorei

Valeriu Doagă

Iuliana Oprea

Ala Cobăneanu

Oleg Sternioală

Galina Stratulat